

Motion till riksdagen 2025/26:303

av Leila Ali Elmi m.fl. (MP)

med anledning av prop. 2024/25:204 Regler om avstängning av statligt anställda

Förslag till riksdagsbeslut

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen bör återkomma med ett förslag som innebär att frågan om avstängning för statligt anställda omfattas av förhandlingsskyldigheten i medbestämmandelagen, förkortad MBL, och tillkännager detta för regeringen.

Motivering

Miljöpartiet instämmer i att ett regelverk för avstängning av statligt anställda behövs. Men den svenska arbetsmarknadsmodellen, med den primära förhandlingsskyldigheten som en av sina bärande principer, är en fundamental del av vår demokrati. Den säkerställer dialog, balans och rättssäkerhet på arbetsmarknaden. Regeringens förslag i proposition 2024/25:204 att göra ett kategoriskt undantag från denna princip för beslut om avstängning av statligt anställda är ett omotiverat avsteg från denna modell.

Miljöpartiet delar den skarpa kritik som Akademikerförbundet SSR, Saco-S och andra remissinstanser framfört. Vi motsätter oss förslaget att avskaffa skyldigheten för arbetsgivaren att förhandla enligt 11 § medbestämmandelagen (MBL) innan ett beslut om avstängning fattas.

Regeringens motivering av detta ingrepp i MBL är svag och oklar. Den tycks bygga på ett antagande om tidsbrist i situationer där avstängning kan bli aktuell. Detta argument håller inte vid en närmare granskning.

1. Den svenska modellen är flexibel och snabb. De fackliga organisationerna har vid åtskilliga tillfällen, inte minst under covid-19-pandemin, visat en imponerande förmåga att hantera brådskande förhandlingar på ett mycket skyndsamt sätt. Att påstå att en förhandling per definition skulle skapa oacceptabla förseningar är att underskatta parternas kapacitet och ansvarstagande.

2. Regeringens förslag ignorerar att MBL redan i dag innehåller en ventil för exceptionella situationer. Enligt 11 § andra stycket MBL får en arbetsgivare fatta och verkställa ett beslut innan förhandling har genomförts, om ”synnerliga skäl” föreligger. Denna befintliga regel är fullt tillräcklig för att hantera de mycket akuta fall där en omedelbar avstängning är nödvändig. Att införa ett generellt undantag för alla avstängningsfall är därmed helt onödigt och oproportionerligt.

Att avskaffa förhandlingsskyldigheten är inte en administrativ förenkling; det är en maktförskjutning. Det fråntar den anställda och dess fackliga organisation en grundläggande rättighet att bli hörd och få sin sak prövad i dialog innan ett beslut med potentiellt förödande personliga och professionella konsekvenser fattas.

För en stark, oberoende och rättssäker statsförvaltning är det avgörande att anställningsvillkoren präglas av förutsägbarhet och dialog. Regeringens förslag går i motsatt riktning och riskerar att skapa otrygghet och godtycke.

Regeringen bör därför återkomma med ett förslag som innebär att frågan om avstängning för statligt anställda omfattas av förhandlingsskyldigheten i MBL. Detta bör riksdagen tillkännage för regeringen. Den nuvarande ordningen, med möjlighet till undantag vid synnerliga skäl, utgör en väl avvägd balans mellan arbetsgivarens behov av handlingskraft och den anställdes rätt till en rättssäker process.

Leila Ali Elmi (MP)

Amanda Palmstierna (MP)

Janine Alm Ericson (MP)

Nils Seye Larsen (MP)

Annika Hirvonen (MP)

Malte Tängmark Roos (MP)

Ulrika Westerlund (MP)